

Χαιρετισμός στα εγκαίνια της έκθεσης του Βυζαντινού & Χριστιανικού Μουσείου

Η Πρόεδρος της Δημοκρατίας Κατερίνα Σακελλαροπούλου εγκαινίασε την έκθεση του Βυζαντινού & Χριστιανικού Μουσείου «ΝΑΥΠΑΚΤΟΣ 1571 – 450 Χρόνια από “τη μεγαλωτάτη βιτώρια των χριστιανών”», η οποία τελεί υπό την αιγίδα της.

Ακολουθεί ο χαιρετισμός που απηύθυνε η κυρία Σακελλαροπούλου:

«Με μεγάλη χαρά και ικανοποίηση εγκαινιάζω σήμερα την αφιερωμένη στη ναυμαχία της Ναυπάκτου έκθεση του Βυζαντινού Μουσείου. Τετρακόσια πενήντα χρόνια μετά την περιφανή νίκη των χριστιανικών δυνάμεων κατά της οθωμανικής αυτοκρατορίας σε μια ναυμαχία που αποτέλεσε σταθμό στη ναυτική τακτική και την ναυπηγική, η έκθεση αυτή ζωντανεύει ένα γεγονός που σφράγισε την ιστορία και τον πολιτισμό της Ευρώπης. Απέδειξε ότι οι Οθωμανοί δεν ήταν αήττητοι στη θάλασσα, όπως πιστευόταν ως τότε, και ανέστειλε την περαιτέρω επέκτασή τους προς Δυσμάς. Ανέδειξε την ελληνική ναυτοσύνη, αφού πολλά από τα πληρώματα περιλάμβαναν και Έλληνες ναυτικούς, και αποτέλεσε την αφετηρία της μεγάλης ανάπτυξης της ελληνικής ναυτιλίας. Αναπτέρωσε το ηθικό των υπόδουλων λαών της Βαλκανικής δίνοντας το έναυσμα για μια σειρά επαναστατικών και συνωμοτικών ενεργειών εναντίον των Τούρκων οι οποίες, παρότι δεν τελεσφόρησαν, μαρτυρούν την ανάδυση της εθνικής συνείδησης στην περιοχή. Και ταυτόχρονα ενέπνευσε ζωγράφους, ποιητές και συγγραφείς.

Πίνακες αλληγορικούς, όπως του Τισιανού και του Βερονέζε, έργα μεγάλης δραματικής έντασης όπως οι αναπαραστάσεις της ναυμαχίας από τον Τιντορέτο και τον Βαζάρι. Επικά ποιήματα από τον «Βιργίλιο της Πορτογαλίας» Ιερώνυμο Κόρτε-Ρεάλ, από τον Καστιλιάνο Χουάν Ρούφο, από τον βασιλέα Ιάκωβο τον Έκτο της Σκωτίας. Συχνές υμνητικές αναφορές από τον Θερβάντες, ο οποίος συμμετείχε στη ναυμαχία ως στρατιώτης. Στον πρόλογο της

συλλογής του Υποδειγματικές Νουβέλες και ενώ αυτοπαρουσιάζεται στους αναγνώστες, γράφει χαρακτηριστικά (σε τρίτο πρόσωπο): «Ονομάζεται Μιγκέλ δε Θερβάντες Σααβέδρα. Ήτανε στρατιώτης χρόνους πολλούς και πεντέμισι αιχμάλωτος. Στην αιχμαλωσία, μαθήτευσε στην εγκαρτέρηση. Στη ναυμαχία της Ναυπάκτου έχασε το αριστερό του χέρι όταν τονε σημάδεψαν με αρκεβούζιο. Κακιά πληγή που εκείνος καμαρώνει, γιατί λαβώθηκε στην πιο τρανή μάχη όλων των καιρών· πιστός στρατιώτης στο νικηφόρο λάβαρο του γιου της αστραπής, του Καρόλου Ε, δοξασμένο το όνομά του!». Εμπνευσμένος από τη συμμετοχή του Θερβάντες στη ναυμαχία, ο Τσέστερτον, μερικούς αιώνες αργότερα, θα συνδέσει το τέλος της «τρανής αυτής μάχης» με την έναρξη της συγγραφής του Δον Κιχώτη, κλείνοντας το εκτενές ποίημά του «Leranto» με τους στίχους: «Στη γαλέρα του ο Θερβάντες βάζει το ξίφος στο θηκάρι/ ενώ ο Ιωάννης της Αυστρίας γυρίζει στην πατρίδα δοξασμένο παλικάρι/ και πέρα από την στέρφα γη βλέπει στην Ισπανία δρόμο σκονισμένο/ μάτια να τον διαβαίνει λιγνός κι ανόητος ιππότης, για πάντα πλανημένος/ χαμογελάει αυτός, μα όχι με τον τρόπο των Σουλτάνων/ και παρατάει τη λεπίδα για να πιάσει τη γραφίδα».

Αφιερωμένη σ' αυτήν την θρυλική ναυμαχία, τη μεγαλωτάτη βιτώρια των Χριστιανών, η έκθεση του Βυζαντινού Μουσείου μας μεταφέρει σε μια μεγάλη στιγμή της πρώιμης νεωτερικής περιόδου. Το πλούσιο ιστοριογραφικό αρχαιακό και εποπτικό υλικό, τα αρχαιολογικά τεκμήρια και τα έργα τέχνης ξαναζωντανεύουν ένα στρατιωτικό γεγονός που προσέλαβε διαστάσεις σταυροφορίας στη συνείδηση του κόσμου και, μολονότι δεν άλλαξε ουσιαστικά την ισορροπία δυνάμεων μεταξύ οθωμανικής αυτοκρατορίας και των κρατών που απάρτιζαν την Ιερά Συμμαχία, χαιρετίστηκε σαν μια νίκη με μεγάλη συμβολική σημασία. Εγκαινιάζω την έκθεση, εκφράζοντας τις θερμές ευχαριστίες μου στους συντελεστές της και στην διευθύντρια κυρία Αικατερίνη Δελλαπόρτα που μας επιφύλαξαν μια έξοχη αφήγηση της πιο συναρπαστικής ναυτικής ιστορίας του 16ου αιώνα».